

ΣΠΟΥΔΑΙ / SPOUDAI

ΕΤΟΣ 2001	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ	ΤΟΜΟΣ 51	ΤΕΥΧ. 1-2
YEAR 2001	JANUARY-JUNE	VOL. 51	No 1-2

ROBERT MUNDELL

Ο νικητής του Βραβείου Νομπέλ Οικονομικών, 1999

Ο καθηγητής R. Mundell είναι ο αποδέκτης του βραβείου Νομπέλ Οικονομικών το 1999.

Ο καθηγητής R. Mundell γεννήθηκε στο Κίνγκστον του Καναδά και σπούδασε στο ξακουστό M.I.T. των ΗΠΑ και στο επίσης γνωστό LSE στο Λονδίνο. Από το 1966 μέχρι το 1971 δίδαξε στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου και από το 1974 στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια. Επίσης εργάστηκε ως ειδικός αναλυτής στο ΔΝΤ και από την θέση του αυτή διετύπωσε σημαντικές θεωρίες που συνέβαλαν στην διαμόρφωση του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

Ο Mundell θεωρείται ένας από τους πιο αξιόλογους νεοφιλελεύθερους οικονομολόγους και θα τολμούσαμε να τον χαρακτηρίσαμε ως τον σημαντικότερο οικονομολόγο στην μετα-Κεϋνσιανή εποχή. Την συμβολή του νομπελίστα καθηγητή Mundell στην οικονομική επιστήμη μπορούμε να την επικεντρώσουμε στα εξής σημεία:

A. Θεωρία των άριστων (βέλτιστων) νομισματικών περιοχών

Τα βασικά στοιχεία της θεωρίας αυτής αναπτύχθηκαν για πρώτη φορά από τον Mundell το 1961 σε εργασία του στο American Economic Review (AER), με τίτλο "The Theory of Optimum Currency Areas" για να ακολουθήσουν στην συνέχεια οι εργασίες των McKinnon το 1963 πάλι στο AER, και Kenen το 1969.

Η θεωρία αυτή στην ουσία σχετίζεται με το πρόβλημα της επιλογής του πλέον κατάλληλου συστήματος συναλλαγματικών ισοτιμιών. Σύμφωνα με την θεωρία αυτή οι σταθερές συν/κές ισοτιμίες είναι περισσότερο πρόσφορες για περιοχές που διακρίνονται για τον υψηλό βαθμό ολοκλήρωσης που οφείλεται στην ελεύθερη κίνηση συντελεστών παραγωγής και στο διεθνές εμπόριο. Ο Mundell ήταν υποστηρικτής του συστήματος των σταθερών

ισοτιμιών που διακρίνει σήμερα τα νομίσματα των χωρών που ανήκουν στην ΟΝΕ. Η υιοθέτηση και πορεία συνεπώς του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος, δηλ. του ευρώ, και η ΟΝΕ στηρίχθηκαν στην θεωρία των άριστων νομισματικών περιοχών του Mundell.

B. Θεωρία του μείγματος της οικονομικής πολιτικής

Η θεωρία αυτή αποτελεί το περίφημο «τρίγωνο αδυναμίας» γνωστό στην μακροοικονομική θεωρία, σύμφωνα με το οποίο ο βαθμός ελευθερίας (ανεξαρτησίας) της νομισματικής πολιτικής εξαρτάται από τον βαθμό ελευθερίας στην κίνηση κεφαλαίων (και του εργατικού δυναμικού) και από την σταθερότητα των συν/κών ισοτιμιών. Η θεωρία αυτή παρουσιάστηκε την δεκαετία του 1960 από τους Mundell και Fleming (γνωστή είναι η πρωτοποριακή του εργασία: "Capital Mobility and Stabilization Policy under Fixed and Flexible Exchange Rates" Canadian Journal of Economics, 1963) και επεκτείνει το γνωστό υπόδειγμα της νεοκλασικής σύνθεσης (υπόδειγμα των καμπυλών IS/LM των Hicks και Hansen) σε ανοικτή οικονομία με πλήρη ελευθερία στην κίνηση κεφαλαίων. Το βασικό συμπέρασμα του υποδείγματος αυτού είναι ότι, σε καθεστώς σταθερών συν/κών ισοτιμιών και με πλήρη ελευθερία στην κίνηση κεφαλαίων, σε αντίθεση με την νομισματική πολιτική, η δημοσιονομική πολιτική είναι πλήρως αποτελεσματική. Στην περίπτωση αυτή η κεντρική τράπεζα παρεμβαίνει στην αγορά συν/τος (αγορά χρήματος) προσφέροντας την απαιτούμενη ποσότητα συν/τος (χρήματος) ώστε να ικανοποιηθεί η ζήτηση συν/τος (χρήματος)· η προσφορά χρήματος καθίσταται ενδογενής μεταβλητή που σημαίνει ότι η νομισματική πολιτική χάνει την ανεξαρτησία της. Επομένως τα βασικά εργαλεία οικονομικής πολιτικής (δηλ. η νομισματική και δημοσιονομική πολιτική) επηρεάζονται από τον βαθμό ελεύθερης κίνησης κεφαλαίων και από το καθεστώς κυμαινόμενων ή σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών. Η περίπτωση αυτή χαρακτηρίζει σήμερα τις χώρες που ανήκουν στην ζώνη του ευρώ, οι οποίες δεν έχουν την δυνατότητα άσκησης εθνικής νομισματικής πολιτικής, η οποία, ως γνωστόν, καθορίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Αντίθετα, σε καθεστώς κυμαινόμενης συν/κής ισοτιμίας και ελεύθερης κίνησης κεφαλαίων η δημοσιονομική πολιτική είναι τελείως αναποτελεσματική. Με άλλα λόγια από το υπόδειγμα αυτό του Mundell προκύπτει ότι ο βαθμός αποτελεσματικότητας της δημοσιονομικής πολιτικής σε καθεστώς σταθερών συν/κών ισοτιμιών εξαρτάται από τον βαθμό ελευθερίας της κίνησης κεφαλαίων. Ο καθηγητής Mundell επίσης ήταν ο πρώτος που εφάρμοσε το θεώρημα του Tinbergen, σύμφωνα με το οποίο ο αριθμός των ανεξαρτήτων μέσων οικονομικής πολιτικής πρέπει να ισούται με τον

αριθμό των στόχων πολιτικής, στο πλαίσιο της ανοικτής οικονομίας με κίνηση κεφαλαίων σε σχετική εργασία του στο IMF Staff Papers το 1962, με τίτλο "The Appropriate Use of Monetary and Fiscal Policy for Internal and External Stability", όπου εξετάζεται με ποιόν τρόπο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται από τις οικονομικές αρχές η νομισματική και δημοσιονομική πολιτική σε ανοικτή οικονομία με κίνηση κεφαλαίων, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι δυο στόχοι της εσωτερικής ισορροπίας (δηλ. πλήρης απασχόληση με σταθερότητα τιμών) και της εξωτερικής ισορροπίας (εξισορρόπηση του ισοζυγίου πληρωμών). (Με την ευκαιρία αναφέρουμε ότι ο καθηγητής Meade εφήρμοσε το θεώρημα του Tinbergen στο πλαίσιο της ανοικτής οικονομίας χωρίς κίνηση κεφαλαίων).

Γ. Οικονομικά της Προσφοράς (Supply-Side Economics)

Η κατάρρευση του συστήματος των σταθερών συν/κών ισοτιμιών του Bretton Woods το 1973 και η πετρελαϊκή κρίση είχαν ως αποτέλεσμα την εμφάνιση του φαινομένου του στασιμοπληθωρισμού (stagflation) στην αμερικανική οικονομία και σε άλλες οικονομίες δυτικών χωρών. Η επεκτατική νομισματική και δημοσιονομική πολιτική (δηλ. η κρατική παρέμβαση) από τις χώρες που υπέφεραν από το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού δεν ήταν σε θέση να τονώσουν την ζήτηση και να εξαλείψουν την ύφεση και την ανεργία. Η καμπύλη Phillips (βασικό εργαλείο οικονομικής πολιτικής των κεϋνσιανών-νεοκεϋνσιανών οικονομολόγων), δεν ήταν σε θέση να ερμηνεύσει το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού. Η νεοκεϋνσιανή αντίληψη της επεκτατικής δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής που ίσχυσε στις δεκαετίες του '50 και '60, απέτυχε ωστόσο να οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης στην δεκαετία του 1970, εποχή δηλ. του στασιμοπληθωρισμού. Τα «οικονομικά της προσφοράς», θεμελιωτής των οποίων υπήρξε ο καθηγητής Mundell (μαζί με τον A. Laffer, γνωστή είναι στην μακροοικονομική θεωρία η «καμπύλη Laffer»), τα οποία για πρώτη φορά εφαρμόστηκαν από τον πρόεδρο της Αμερικής R. Reagan την δεκαετία του 1980, έβγαλαν την αμερικανική οικονομία από το τέλμα του στασιμοπληθωρισμού, και οδήγησαν στην συνέχεια στην ανάπτυξη της αμερικανικής οικονομίας από τότε μέχρι σήμερα. Με τα «οικονομικά της προσφοράς» ο Mundell προτείνει ριζική μεταρρύθμιση της φορολογικής πολιτικής με δραστική μείωση των συντελεστών φορολογίας επειδή η μείωση των συντελεστών φορολογίας του εισοδήματος θα ενθαρρύνει τους εργαζομένους να εργασθούν περισσότερο, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η παραγωγή και κατά συνέπεια τα συνολικά φορολογικά έσοδα, σε αντίθεση με την αντίληψη των κεϋνσιανών οικονομολόγων οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η μείωση των

φόρων θα αυξήσει το έλλειμμα το οποίο εν μέρει ή στο σύνολο θα εξουδετερώσει το θετικό αποτέλεσμα που έχει η μείωση του φόρου επί των δημοσίων εσόδων. Η πρωτοπορία της πρότασης του Mundell σχετικά με το «μείγμα πολιτικής» (γνωστό ως «μείγμα πολιτικής του Mundell, Mundell policy mix), συνίσταται στο ότι η νομισματική πολιτική θα πρέπει να αποβλέπει στην σταθερότητα των τιμών (συσταλτική νομισματική πολιτική) και η δημοσιονομική πολιτική στην τόνωση της ζήτησης, της δαπάνης και επομένως της παραγωγής και της απασχόλησης (επεκτατική δημοσιονομική πολιτική), και να μην αποβλέπουν και οι δύο πολιτικές στην επίτευξη του ίδιου στόχου της πλήρους απασχόλησης και της σταθερότητας των τιμών. Ακριβώς στην πρόταση αυτή στηρίχθηκε η οικονομική πολιτική στην Αμερική από την εποχή του προέδρου Reagan, με τα γνωστά αποτελέσματα στην απόδοση της αμερικανικής οικονομίας.

Από τα ανωτέρω προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι δικαίως η Σουηδική Ακαδημία Επιστημών απένειμε το βραβείο Νομπέλ στα οικονομικά για το 1999 στον διακεκριμένο καθηγητή R. Mundell.

Το Οικονομικό Τμήμα του Παν/μίου Πειραιώς ανεκήρυξε τον R. Mundell επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος για την εν γένει προσφορά του στην πρόοδο της Οικονομικής Επιστήμης, στις 15 Μαρτίου 2001.

Γιάννης Παλαιολόγος
Αναπλ. Καθηγητής, Παν/μιο Πειραιώς